

GRØNLANDS HISTORIE

HISTORIE A
LÆRERVEJLEDNING

INDHOLD

INTRODUKTION TIL LÆRERVEJLEDNING.....	4
Formål og kernestof.....	4
Grønland i fokus.....	4
Undervisningsforløbets opbygning.....	5
Ressourcerummet.....	6
MODUL 1: KOLONISERINGEN AF GRØNLAND.....	7
Formål.....	7
Arbejdsspørgsmål.....	7
Teori.....	7
Materiale til modulet.....	7
Forslag til modulets forløb.....	7
MODUL 2: MODERNISERINGEN AF GRØNLAND. DEL 1: DET NYE GRØNLAND.....	9
Formål.....	9
Arbejdsspørgsmål.....	9
Teori.....	9
Materiale til modulet.....	9
Forslag til modulets forløb.....	9
MODUL 3: MODERNISERINGEN AF GRØNLAND DEL 2: ANDENVERDENSKRIG. G.50 OG 60.....	11
Formål.....	11
Arbejdsspørgsmål.....	11
Materiale til modulet.....	11
Forslag til modulets forløb.....	12
MODUL 4: DE TRE ISBJØRNE OG HJEMMESTYRET.....	15
Formål.....	15
Arbejdsspørgsmål.....	15
Teori.....	15
Materiale til modulet.....	15
Forslag til modulets forløb.....	16
MODUL 5: DE TRE ISBJØRNE, FRA HJEMMESTYRE TIL SELVSTYRE.....	18
Formål.....	18
Arbejdsspørgsmål.....	18
Teori.....	18

Materiale til modulet.....	18
Forslag til modulets forløb.....	18
Litteratur liste.....	20

INTRODUKTION TIL LÆRERVEJLEDNING

Kære lærer.

Du sidder med Operation Dagsværks undervisningsmateriale om historie. Dette materiale er produceret af Operation Dagsværk som en del af årets oplysningskampagne. I 2018 samler eleverne på ungdomsuddannelserne ind til et projekt til fordel for unge i Grønland. Der er blevet produceret seks undervisningsmaterialer der ser nærmere på Grønland med forskellige faglige vinkler, i fagene dansk, naturgeografi, historie, psykologi og samfundsfag. Ved at inddrage dette undervisningsmateriale, kan du bidrage til at eleverne tager del i et nyt dansk-grønlandsk kapitel samt at de kan træffe et oplyst valg om deres deltagelse på Dagsværkdagen d. 7. november 2018.

Denne lærervejledning giver dig øvelser, materialer, inspiration eller hele den færdige pakke til et undervisningsforløb i historie. Lærervejledningen er bygget op som en forløbsplan. Læs mere herunder om det kernestof, som materialet dækker, og hvor du kan finde de øvrige materialer, der er henvist til i lærervejledningen.

FORMÅL OG KERNESTOF

Gennem dette undervisningsforløb kommer omkring nedenstående kernestof.

- Stats- og nationsdannelser, herunder Danmarks.
- Politiske ideologier, herunder ideologiernes kamp i det 20. århundrede.
- Forskellige styreformere og samfundsorganiseringer.
- Forandringer i levevilkår, teknologi og produktion gennem tiderne.
- Kulturer og kulturmøder i Europas og verdens historie.

GRØNLAND I FOKUS

Som grønlænder i Danmark, hænder det jeg oplever spørgsmål som "bor du i iglo?" eller "Hvorfor er grønlændere ikke bare danskere?". Oftest er spørgsmål som disse ikke ment ondt men effekten, er stadig den samme, som grønlænder bliver du enten set som alkoholiker, eller ædel vild og ingen af delene er acceptabel.

Derfor har jeg lavet dette undervisningsforløb, som har til formål at give danske unge en forståelse for Grønlands og Danmarks, separate og fælles historie.

UNDERVISNINGSFORLØBETS OPBYGNING

Forløbet består af fem moduler af 90 minutter. Hvert modul tager udgangspunkt i kernestoffets teori og begreber suppleret med relevant materiale om og fra Grønland. Undervisningsmaterialet kan bruges til A-niveau. De forskellige moduler kan anvendes alene, men forløbet er opbygget således, at rækkefølgen på modulerne supplerer hinanden i forhold til viden, materiale og tema.

Undervisningsforløbet er opbygget således, at hvert modul har en introduktion, hvor formålet med modulet er beskrevet. Derefter er der opsat nogle arbejdsspørgsmål, som forklarer hvilke tematikker, eleverne får kendskab til med modulets materiale, teori og øvelser. Hvert modul har ligeledes en beskrivelse af de begreber og teorier, som modulet tager udgangspunkt i, og disse begreber vil ofte være en del af lektien. I dette undervisningsmateriale er der givet et forslag til hvilke grundbøger, der kan anvendes til at finde den relevante teori, men læreren har også mulighed for at finde den relevante teori i andre grundbøger eller på internetplatforme. Grundbøgen som forløbet tager udgangspunkt i, er:

- *Det Moderne Grønland* af Rasmus Augustesen & Krister Hansen.

Se mere om bogen her: <https://www.frydenlund.dk/boeger/varebeskrivelse/1537>

Første delforløb hedder *Koloniseringen af Grønland*, og omhandler koloniseringen og kristliggørelsen af Grønland.

Andet delforløb, *Moderniseringen af Grønland*, strækker sig over to moduler. Det omhandler den tidlige moderniseringen af Grønland, herunder Grønland under anden verdenskrig og hvilke grundtanker der gjorde sig gældende, som lagde fundamentet for det moderne Grønland.

Tredje delforløb, *De tre isbjørne*, varer to moduler. Modulerne har særligt fokus på Grønlands landsfædre som Jonathan Motzfeldt, de moderne politiske tanker i Grønland, ungdomsoprøret og genoplivelsen af Grønlandske traditioner.

RESSOURCERUMMET

I ressourcerummet på Operation Dagsværks hjemmeside (od.dk) kan du finde og downloade de dokumenter, som passer til de enkelte moduler. Selvom materialerne er henvendt til dette undervisningsforløb, kan de sagtens blive brugt eksternt i anden undervisning. I ressourcerummet findes ligeledes supplerende materiale til hvert modul både i form af links til bøger og sider, som er frit tilgængeligt på nettet.

MODUL 1: KOLONISERINGEN AF GRØNLAND

FORMÅL

Eleverne vil få den grundlæggende forståelse for hvorfor og hvordan Grønland blev en dansk koloni, samt få en forståelse for tidsperioden og hvilke tanker der var fremtrædende.

ARBEJDSSPØRGSMÅL

- Hvem tog Hans Egede til Grønland, for at kristne?
- Hvordan blev grønlænderne kristne?
- Hvorfor ville man fra dansk side, helst ikke ændre for meget på grønlændernes levestil?

TEORI

Modulet strækker sig fra tidsperioden 1721 til 1907, hvor eleverne skal redegøre, analysere og diskutere dokumentaren *Rigsfællesskabets historie*.

MATERIALE TIL MODULET

- *Rigsfællesskabets historie*, del 1.

Link 1) <https://www.youtube.com/watch?v=zuuomg5NO8s>

FORSLAG TIL MODULETS FORLØB

Modulet introduceres ved at eleverne, taler med hinanden to og to, om hvad de allerede ved om Grønland. Herefter opsummerer eleverne i plenum, hvad de har fundet frem til.

Følgende er spørgsmål som læreren kan bruge:

- Hvornår blev Grønland, første gang koloniseret og af hvem?
- Hvor længe har Grønland været en del af det danske rige?
- Hvornår stoppede Grønland, med at være en landsdel af Danmark og blev til et hjemmestyre?

Dette bør tage 20 min.

Bagefter skal eleverne se første afsnit af dokumentaren *Rigsfællesskabets historie* (link 1).
Eleverne skal kun præsenteres for udvalgt klip fra denne dokumentar. Tidskoder i minutter: 0 – 6:59, 11:32-17:38 og 22:05 til slut.

Dette bør tage 30 min, hvorefter eleverne kan holde en pause på 10 min.

Eleverne inddeles i grupper og arbejder med spørgsmålene på side fire i elevhæftet.

Dette bør tage 30 min.

MODUL 2: MODERNISERINGEN AF GRØNLAND. DEL 1: DET NYE GRØNLAND

FORMÅL

Formålet med modulet er at eleverne skal forstå Grønlands grundlæggende lyst til modernisering, og hvordan moderniseringen også skabte grundlaget for at skabe en nation.

ARBEJDSSPØRGSMÅL

- Hvem er Augo Lynge?
- Hvad er grundtankerne bag Peqatingingniat bevægelsen?
- Hvilke grundtanker præsenterer Augo Lynge og den religiøse bevægelse, Peaatingingniat, siden at det er en tilbagevendende diskussion?

Peqatingingniat (betyder: nogen der forsøger at danne et fællesskab) var en religiøs bevægelse, som forsøgte at genkristne Grønland i perioden 1907 til 1930'erne. Peaatingingniat medvirkede også til at skabe en større grønlandsk fælles identitet.

TEORI

Modulet strækker sig fra tidsperioden 1907 til 1940, hvor eleverne skal redegøre, analysere, diskutere og sammenligner teksterne *Omkring det nationale, styreløven – et skridt imod demokrati og de nye grønlandere*.

MATERIALE TIL MODULET

- *Omkring det nationale* – Augo Lynge.
Link 2: https://m.timarit.is/view_page_init.jsp?pagelId=130929
- *Det Moderne Grønland – koloni til selvstyre* – Rasmus Augustesen & Krister Hansen

FORSLAG TIL MODULETS FORLØB

Eleverne bliver opdelt i to grupper. Den ene gruppe læser teksten *Omkring det nationale* af Augo Lynge, spørgsmål til teksten kan findes på side 4 i elevhæftet. Den anden gruppe

læser de to tekster *styreloven – et skridt imod demokrati* og *de nye grønlandere*, teksterne og tilhørende spørgsmål kan findes i elevhæftet fra side 4 til 6.

Dette bør tage 30 min.

Eleverne skal på tværs af de to grupper præsentere deres tekster med udgangspunkt i disse spørgsmål:

- Hvem var Augo Lyngé, og hvad var han fortaler for?
- Hvem var Peqatigingniat, og hvad var de fortaler for?
- Hvilke ligheder/forskelle havde de?

Dette bør tage 15 min. Her efter kan der holdes pause på, 10 min.

Herefter skal klassen deles op i to grupper hvor de samarbejder om at gøre sig klar til debat. Den ene gruppe skal forberede argumenter for modernisering og det dansk-grønlandske forhold.

Den anden gruppe skal forberede argumenter for det traditionelle Grønland. Gruppen skal forberede argumenter imod det dansk-grønlandske forhold.

Dette bør tager 15 min.

Til sidst samles klassen i en fælles debat og argumenterer for og imod modernisering af Grønland (medudgangspunkt i tiden 1930). Afslutningsvist stemmer eleverne om hvorvidt de mener at Grønland bør moderniseres.

Dette bør tager 20 min.

MODUL 3: MODERNISERINGEN AF GRØNLAND DEL 2: ANDENVERDENSKRIG. G.50 OG 60.

FORMÅL

Eleverne vil gennem dette modul blive klædt på med viden om hvilke muligheder og hvilken verdensforståelse, der åbnede sig for Grønland, under besættelsen af Danmark.

Eleverne skal derudover med henblik på det forrige modul, *Moderniseringen af Grønland Del 1: Det nye Grønland*, kunne redegøre for hvorfor Grønland, startede med at ønske moderniseringen men hvorfor, omkostningen for nogle virkede for stor.

ARBEJDSSPØRGSMÅL

- Hvad betød konsekvenserne af moderniseringen, for den enkelte grønlander?
- Hvordan og hvem, stod for nationaliseringen af Grønland?
- Hvilke to grønlandere, var de første til at side i folketinget?

Augo og Frederik Lynge var de to første grønlandske medlemmer af folketinget.

TEORI

Modulet strækker sig fra tidsperioden 1940 til 1972, hvor eleverne skal redegøre, analysere, diskutere teksterne *Amerikanerne kommer*, *Grønlanderne bliver rige*, og *Augo Lynge sendes til Aasiaat*, *Danmark vender tilbage*, *Den store grønlands kommission- G-50*, *Fra Grønland til Norddanmark. G-60*, og *Thule og Qullissat*.

MATERIALE TIL MODULET

- *Det Moderne Grønland – koloni til selvstyre* – Rasmus Augustesen & Krister Hansen
  - S. 26 *Amerikanerne kommer*.
  - S. 29 *Grønlanderne bliver rige*.
  - S. 31 *Augo Lynge sendes til Aasiaat*.
  - S. 32 *Danmark vender tilbage*.

- S. 36 *Den store grønlands kommission– G-50.*
- S. 40-42 *Fra Grønland til Norddanmark.*
- S. 47-49 *G-60.*
- S. 51-52 *Thule og Qullissat.*

FORSLAG TIL MODULETS FORLØB

Modulet starter med at eleverne kort, opsummerer sidste undervisningsgang. Her er det vigtigt at eleverne taler om at man fra grønlandsk side ønsker at modernisere sig.

Dette bør tage 5 min.

Klassen deles op i fire grupper, som hver læser et afsnit af *Det moderne Grønland* der belyser anden verdenskrig.

- Gruppe 1 læser: *Amerikanerne kommer*
- Gruppe 2 læser: *Grønlænderne bliver rige*
- Gruppe 3 læser: *Augo Lynge sendes til Aasiaat*
(Gruppe 3 bør, have nogle med som har læst Omkring det nationale).
- Gruppe 4 læser: *Danmark vender tilbage*

Grupperne kan finde deres spørgsmål på side 8 i elevhæftet

Efter grupperne har læst og besvaret spørgsmålene, skal de kort (2 min.) præsentere for resten af klassen hvad de har læst, i numerisk rækkefølge (altså først gruppe 1, så gruppe 2, etc.). Dette bør give eleverne et indblik i Grønlands situation under anden verdenskrig.

Dette bør tage 15 min.

Når dette er gjort skal eleverne opsummere, hvad anden verdenskrig reelt betød for Grønland. Det er vigtigt at eleverne forstår disse pointer:

- Grønlændernes levestandarder steg.
- Grønlænderne fik et indblik i den moderne verden udenfor Danmark.

- Man ønskede fra grønlandsk side, at forblive en del af det danske rige.

Dette bør tage 5 min efterfulgt af en pause på 10 min.

Når opsummeringen er forbi, skal afsnittet *Den store grønlandskommission – G-50* fra *Det moderne Grønland* læses op se side 12 i elevhæftet. Derefter snakker I i plenum om opbakningen til modernisering efter anden verdenskrig.

Eleverne skal nu ud i deres grupper igen, og læse nogle nye tekster som viser hvordan G-50 og efterfølgende G-60 gik og hvilke konsekvenser de havde.

- Gruppe 1 læser: *Fra Grønland til Norddanmark*
- Gruppe 2 læser: *Udvikling på godt og ondt.*
- Gruppe 3 læser: *G-60.*
- Gruppe 4 læser: *Thule og Qullissat.*

Grupperne kan finde deres spørgsmål på side 13 til 14 i elevhæftet

Dette bør tage 20 min.

Herefter samles eleverne og fortæller resten af klassen hvad de har læst i numerisk rækkefølge (altså 1 gruppe, 2 gruppe, etc.).

Dette bør tage 10 min.

Så er det igen blevet tid til at debattere. Klassen deles ind i to grupper, hvor der er mindst en fra de forrige grupper i hver af de to grupper.

Den ene gruppe, skal forberede sig til at argumentere for hvorfor G-50 og G-60 politikken. De skal ligeledes argumentere for at moderniseringen bør fortsætte herfra, samt at Grønland bør moderniseres endnu højere grad

Den anden gruppe, skal argumentere for hvorfor G-50 og G-60 politikken, har slået fejl og hvorvidt konsekvenserne, har været for store i forhold til udbyttet af moderniseringen.

Dette bør tage 10 min.

Til sidst samles klassen i en fælles debat og argumenterer for og imod fordele og ulemper ved implementeringen af G-50 og G-60.

Derefter afholder klassen en afstemning om hvorvidt de mener, at moderniseringen i Grønland, skal forsætte uhindret eller ej (dette med udgangspunkt i tiden 1930).

Dette bør tage 15 min.

MODUL 4: DE TRE ISBJØRNE OG HJEMMESTYRET.

FORMÅL

Formålet med dette modul er, at eleverne skal lære om perioden hvor Grønland fik hjemmestyre, og hvilke tanker der gjorde sig gældende i tidsperioden. Desuden skal eleverne lære om det grønlandske ungdomsoprør samt stifte bekendtskab med “de tre isbjørne” og deres intentioner.

ARBEJDSSPØRGSMÅL

- Hvem var Jonathan Motzfeldt?
- Hvornår fik Grønland hjemmestyre og hvad betød det?
- Hvilke tanker gjorde sig gældende i tidsperioden, og hvordan kom de til udtryk i Aasivik bevægelsen og partierne i Grønland.

Aasivik, var en række kulturfestivaler som tog udgangspunkt, i at genopleve den grønlandske kultur..

TEORI

Modulet strækker sig fra tidsperioden 1960 til 1979, hvor eleverne skal redegøre, analysere, diskutere teksterne *Det grønlandske miljø i Danmark*, *De tre isbjørne – de første samarbejdende politikere*, *Grønlands nationale vækkelse*, *Dannelsen af politiske partier* og *Indførelsen af hjemmestyret*.

MATERIALE TIL MODULET

- Sangen Qullisaat af Sumé (6 min). Find oversættelse til dansk i ressourcerummet som PDF. Link 3) <https://www.youtube.com/watch?v=qldNIZ2cJGs&t=776s>.
- *Det Moderne Grønland – koloni til selvstyre* – Rasmus Augustesen & Krister Hansen
  - S. 54 *Det grønlandske miljø i Danmark*.
  - S. 55-56 *De tre isbjørne – de første samarbejdende politikere*.
  - S. 57-58 *Grønlands nationale vækkelse*.

- S. 64-65 *Dannelsen af politiske partier.*
- S. 65-66 *Indførelsen af hjemmestyret.*

FORSLAG TIL MODULETS FORLØB

Eleverne starter med at klassen kort taler om, hvad de lærte i forrige modul.

- Uddyb hvad G-50- og G-60-politikken betød for Grønland og grønlænderne.
- Eleverne skal forstå at moderniseringen, var et grønlandsk initiativ.
- Berør lukningen af Qullissat, og dets følger.

Dette bør tage 10 min.

Eleverne skal nu, høre sangen *Qullissat* af det grønlandske band Sumé (link 3). Her kan det forklares at bandet, var dem der startede det grønlandske ungdoms oprør. Herefter taler eleverne parvist om sangen og dens indhold.

Dette bør tage 15 min.

Eleverne deles nu op i to arbejdsgrupper og arbejder med spørgsmål på side 20 i elevhæftet.

- Gruppe 1 læser: *Det grønlandske miljø i Danmark, og De tre isbjørne – de første samarbejdende politikere.*
- Gruppe 2 læser: *Grønlands nationale vækkelse.*

Dette bør tage 15 min. Her efter kan der holdes pause på, 10 min.

Nu skal klassen mødes og gennemgå disse spørgsmål i plenum:

- Hvad er Aasivik, og hvad var det man genoplevede?
- Hvem var de tre isbjørne og hvad arbejdede de som?

Dette bør tage 5 min.

Nu skal alle læse *Dannelsen af politiske partier*, og dertil skal klassen deles op i 3 grupper der hver læser en tekst og besvarer spørgsmålet dertil.

- Gruppe 1 skal læse afsnittet om *Siumut*: Grupperne kan finde teksten på side 25.
- Gruppe 2 skal læse afsnittet om *Atassut*: Grupperne kan finde teksten på side 25 til 26.
- Gruppe 3 skal læse afsnittet om *Inuit Ataqatigiit (IA)*: Grupperne kan finde teksten på side 26.

Grupperne kan finde deres spørgsmål på side 24 i elevhæftet.

Herefter samles klassen. En fra hver gruppe præsenterer deres arbejde med tekst.

Dette bør tage 15 min.

Eleverne læser individuelt *indførelsen af hjemmestyret*. Eleverne kan finde teksten på side 26 til 27 i elevhæftet.

Dette bør tage 15 min.

Afslutningsvis opsamles der i plenum at Grønland, med indførelsen af hjemmestyret, er gået fra at være det Nord danske amt til nationen Grønland.

Dette bør tage 5 min.

MODUL 5: DE TRE ISBJØRNE, FRA HJEMMESTYRE TIL SELVSTYRE

FORMÅL

Eleverne skal gennem dette modul, få skabt en forståelse for det moderne Grønland, under hjemmestyret som i høj grad var styret af Jonathan Motzfeldt. Eleverne vil i modulet også blive gjort bekendt med selvstyre ordningen, samt Jonathan Motzfeldts død.

ARBEJDSSPØRGSMÅL

- Hvilke problemer kom som følge, af den øgede selvbestemmelse i Grønland?
- Hvilke sociale problemer, kom frem i Grønland?
- Hvornår blev selvstyre ordningen i Grønland, indført?

TEORI

Modulet strækker sig fra tidsperioden 1979 til 2010, hvor eleverne skal redegøre, analysere, diskutere teksterne *Status 1979*, *Hjemtagelsen af sagsområder*, *På Kanten af konkurs*, *Indførelsen af selvstyret* og afsnittet om *Motzfeldt begravelse*.

MATERIALE TIL MODULET

- *Det Moderne Grønland – koloni til selvstyre* – Rasmus Augustesen & Krister Hansen.
  - S. 67 *Status 1979*.
  - S. 68 *Hjemtagelsen af sagsområder*.
  - S. 72 *På Kanten af konkurs*.
  - S. 91-92 *Indførelsen af selvstyret*.
  - S. 102 afsnittet om Motzfeldt begravelse.

FORSLAG TIL MODULETS FORLØB

Klassen opsummerer pointer fra sidste modul, med udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- Hvem var Jonathan Motzfeldt?
- Hvad ændrede sig i den generelle politiske holdning, i Grønland, som Augo Lyng, stod inde for?

- Hvad betød det at Grønland havde fået Hjemmestyre?

Dette bør tage 10 min.

Som en introduktion til det kommende skal eleverne sammen læse, det første stykke om i *Status i 1979*, find teksten på side 30 i elevhæftet og besvar arbejdsspørgsmålene.

Dette bør tage 10 min.

Nu skal klassen deles op i to grupper, en der fokuserer på hjemtagelsen af sagsområder og en anden gruppe som fokuserer på alkohol og de problemstillinger det medførte. Grupperne kan finde tekst og spørgsmål på side 29 i elevhæftet

- Gruppe 1 læser: første del af *Hjemtagelsen af sagsområder*
- Gruppe 2 læser: første del af, *De sociale problemer og Solen og månen*.

Dette bør tage 25 min. Her efter kan der holdes pause på, 10 min.

Eleverne inddeles i par, hvor den ene elev er fra gruppe 1 og den anden elev er fra gruppe 2. Eleverne snakker her om hvad de har læst med udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- Hvorfor tror i man hjemtog så mange områder?
- Kan man i dag stadig se levn fra Grønlands alkoholproblem? (Også selvom danskere statistisk set drikker mere end grønlændere)

Dette bør tage 15 min.

Efter dette skal klassen kort læse den første del af *indførelsen af selvstyret*, se side 32 i elevhæftet.

Dette bør tage 10 min.

Som noget af det sidste skal klassen nu sammen læse den sidste spalte, se side 33 i elevhæftet. Teksten omhandler Jonathan Motzfeldts død. Med Motzfeldts død, slutter dette undervisningsforløbet også

Dette bør tage 10 min.

LITTERATUR LISTE

Bøger:

- Augustesen, Rasmus og Krister Hansen: DET MODERNE GRØNLAND – FRA KOLONI TIL SELVSTYRE. 1 Udg. Frydenlund, 2010.

Se mere om bogen her: <https://www.frydenlund.dk/boeger/varebeskrivelse/1537>

Links:

- link 1) Rigsfællesskabets historie, del 1. Udgivet af DR. Internetadresse: <https://www.youtube.com/watch?v=zuumg5NO8s> – besøgt d. 26.4.2018
- Link 3) Qullissat. Udgivet af SUME. Internetadresse: <https://www.youtube.com/watch?v=qldNIZ2cJGs&t=776s> – besøgt d.26.4.2018

Artikler:

- Link 2) Lynge, Augustinus: Omkring det nationale. I: Grønlandsposten, 1.11.1945, internetadresse: https://m.timarit.is/view_page_init.jsp?pageld=130929 – besøgt d. 26.4.2018
- Engell, Anthon: Sume Qullissat. Høre til Link 2.
- Wikipedia, 2018: internetadresse: <https://da.wikipedia.org/wiki/Sum%C3%A9> – besøgt d.30.4.2018